

מושג השבוע: שליחות

פרק י"ג של ספר במדבר, בו נפתחת הפרשה, מלמד אותנו על הצד השווה שבין שליחות ומשימה לבין הליכה על חבל דק. הסיכון לבגוד במטרה לשמה נשלחת, ובכלל הגאווה שמספקת התחושה שאתה מיוחד מעצם זה שנשלחת, מהווים מכשולים עיקריים לקראת מימוש שאיפות.

עם פריחת הקהילה וצמיחת בית הספר, אי אפשר שלא להרגיש, לפחות במקצת, תחושת שליחות. אחרי הכל מדובר בעשייה לא רק "לבית" אלא גם בניסיון לשפר את פני

החברה כולה. תחושה זו היא שמעניקה לנו את הרצון להמשיך ולבנות. וזה מה שמסביר את חוסר הסבלנות ואת הרצון לראות את התוצר הסופי. מחד, הקהילה בבשלותה כבר עכשיו. מאידך, לכל אחד מתגנבת לעיתים התחושה שהקהילה לא מצליחה לכבד את הצרכים או את האישיות שלו. אלו תחושות טבעיות ולגיטימיות, כל עוד אנחנו נלחמים בהן וזוכרים למה נכנסנו להרפתקה הזאת.

בן ארנא

פרשת שלח לך (במדבר י"ג א-ט"ו, מ"א)

מה מספרת לנו הפרשה?

בפרשה הקודמת, בהעלותך, קראנו על התנועה לקראת הכניסה לארץ ישראל (בפרק י' מתחילים לנסוע ובפסוק כ"ט אומר משה לחובב בן רעואל: "...נוסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה' אותו אתן לכם...") והנה בפרשת שלח לך אנו קוראים על הכנות ממשיות לקראת הכניסה: * סיפור המרגלים: ה' אומר למשה לשלוח אנשים, לתור את הארץ (מרגלים). הם חוזרים עם דיווח קשה מאוד, והעם מתלונן בפני משה ואהרן על זה שיצאו ממצרים. כלב ויהושע, שניים מהמרגלים, מתערבים לטובת הכניסה לארץ. ה' כועס וגוזר גזר דין על העם והמרגלים. ואם זה לא מספיק - נכשל בניסיונו לעלות ולהלחם בעמלק ובכנען על דעת עצמו.

* בהמשך הפרשה מופיעה סדרה של חוקים בנושאים שונים, כולל פרשת ציצית.

פרשת המרגלים גדושה בהתרגשות, ציפיות ואכזבות. כמו כן ישנן הרבה נקודות המזמנות עיון. אנו נעמיק בנקודה אחת:

לפי הכתוב בתחילת הפרשה, ה' אומר למשה לשלוח אנשים לתור את הארץ: "וידבר ה' אל משה לאמר. שלח לך אנשים ויתרו את ארץ כנען אשר אני נותן לבני ישראל..." במבט ראשון קשה להבין מדוע ה' מציע לשלוח מרגלים. הוא הרי הבטיח למשה ולעם שייכנסו לארץ טובה (שמות יג פסוק 5) "הָאֶרֶץ כַּנְעַנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַחִוִּי וְהַיְבוֹסִי אֲשֶׁר נִשְׁפַּע לְאַבְרָהָם לְתֶת לָךְ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ..." ה' הביא מכות על המצרים, הוציא את בני ישראל ממצרים

באותות ומופתים, קרע להם את הים, הביא אותם למעמד הר סיני - וכל זה בשנה האחרונה לפני שליחת המרגלים. מדוע היה חשוב שבני ישראל ישלחו מרגלים? האם לא היינו מצפים שהעם יסמוך על ה' שיביא אותם לארץ טובה ושידאג כי יצליחו לכבוש אותה?

רש"י אכן מתייחס לנקודה זו וכותב: "שלח לך - לדעתך, אני איני מצוה לך, אם תרצה שלח".

המקור של רש"י הוא גמרא במסכת סוטה, דף לד עמוד ב'.
אך במדרש רבה פרשה טז יש הרחבה מעניינת לדבר, ונביא
את עיקרם של דברים.

בספר דברים פרק א 21-23 כתוב כך:

ראה נתן ה' אלהיך לפניך את הארץ עלה רש פאשר דבֿר
ה' אלהי אבתיך לך אל תירא ואל תחת: ותקרבון אלי כלכם
ונתאמרו ושלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ וישובו
אתנו דבֿר את הדרך אשר נעלה בה ואת הערים אשר נבא
אליהן: ויטיב בעיני הדבֿר ואקח מכם שנים עשר אנשים
איש אחד לשבט:

לפי הכתוב בספר דברים, משה מודיע לעם כי עליהם לעלות ולרשת את הארץ. העם ביקש ממשה לשלוח אנשים שיגלו ויגלו את הדרך הנוחה לעלות, וימצאו מהן הערים אליהן יבואו. משה אהב את הרעיון ואירגן את קבוצת המרגלים. לפי הסבר זה, ובעצם לפי פשוטם של פסוקים, בספר דברים עניין המרגלים היה יוזמה של העם וקיבל את ברכת הדרך של משה. בצעד זה כל רע. אלא שכאן מעניין לקרוא קטע נוסף ממדרש, הפעם ממדרש ילמדנו (לפי חלק מהחוקרים זה שם נוסף למדרש תנחומא, מדרש אגדה לתורה): מדרש ילמדנו (מאן) ילקוט תלמוד תורה - פרשת שלח (דף

נ"א, ע"א) ד"ה יבש חציר נבל

"למה היו (בני ישראל שבקשו לשלוח מרגלים) דומים? למלך שזימן לבנו אשה יפה ובת טובים ועשירה שאין כמותה בעולם, אמר לו הבן: אלך ואראה, ולא האמין לאביו. מיד הוקשה הדבר לאביו, אמר האב מה אעשה לבני, אם אומר לו איני מראה אותה לך, עכשו הוא אומר כעורה היא לפיכך לא רצה (המלך) להראותה. אמר לו, לך ואראה אותה, לך ותדע שלא כזבתי לך..."

במשל זה אשר במדרש חשים באכזבה מצידו של ה', המלך. ואכן בהמשך המדרש ישנה ביקורת קשה על עם ישראל והסבר לעונש שלהם, שלא יכנסו לארץ:

"ועל שלא האמנתני, קונם (לשון נדר והבטחה) אני עליך שאין אתה רואה אותה בביתך אלא לבנך אני נותנה. כך אמר הקב"ה לישראל: אני אמרתי לכם טובה הארץ מאד מאד ולא האמנתם בי אלא אמרתם נשלחה אנשים לפנינו, חי אני (לשון שבועה) אם יראה באנשים האלה."

פעילויות לבני המשפחה

משחק תפקידים: התפקידים הם: ה', משה ונציגי העם.

להלן הסיפור שעליכם לשחק ולתפקד בתוכו: מודיעים לבני ישראל שבעוד שלשה ימים נכנסים לארץ ישראל. נציגי העם מבקשים לעשות סיור מקדים בארץ. משה הולך להתייעץ עם ה'. תקיימו ביניכם שיחה בה נציגי העם מסבירים מדוע חשוב לקיים את הסיור ומהי השיחה המתקיימת בין משה לה' בנדון.

שאלות לחשיבה

לפי המדרש הנ"ל, העונש על העם בא לא בגלל מה שדיווחו אלא על עצם זה שלא האמינו לה' שיכניס אותם לארץ טובה. האם לדעתכם יש רע בכך שהעם בקש לשלוח מרגלים? הרי משה עצמו אומר "ויטב בעיני הדבר"! האם אתם מסכימים עם המדרש? היש לכם הסבר אחר מדוע נענשו בני ישראל בכך שכל מי שמעל עשרים לא ייכנס לארץ וכי הכניסה "נדחית" בארבעים שנה?

שבת שלום

ד"ר ח'נן

רכז יהדות

קשת ירושלים

מרגלים ופוסט-ציונות

משווים את הסיפור בספר במדבר עם מה שכתוב בספר דברים, תולים חכמי התלמוד את שליחות המרגלים בהחלטת בני האדם. (...) התלמוד מראה כאן את חירותו, את יכולתו לייחס לסיפורי המקרא ודמויותיו את משמעותם העמוקה כלומר את משמעותם האמיתית."

כל ניסיונו של לוינס, בטקסט זה ובכל האחרים בהם הוא מפרש את התלמוד, הוא להוכיח כיצד הפרשנות החז"לית חותרת להוציא מהמקרא עיסוק בבעיות מוסר שיכולות להתברר כרלוונטיות מאוד לחיינו. בקשר לפרשתינו ולטקסט שהוא בחר לפרשן הוא מנתח אותו משפט אחרי משפט והנה קטע מדבריו:

"(גמרא) דבר זה מסורת בידינו: מרגלים על שם מעשיהם נקראו, ואנו לא עלתה בידינו אלא אחד: סתור בן מיכאל, בתור - שסתור את מעשיו של הקדוש ברוך הוא, מיכאל שעשה עצמו מך.

(לוינס) הבה נתפעל מן האטימולוגיות : (...) נכון המילה "מיכאל" משמעה בעברית: מי כאל (האם אתם צריכים שם יותר יפה? תפילה ההופכת לשם!) והנה מיכאל פרושו מך! חלש! לא רק שהאל מעולם לא עשה דבר, אלא שהוא לא מסוגל לעשות דבר.

ובכן, זו משמעות התמרדותם של האנשים האלה. זה היה משבר אתאיסטי. משבר זה נראה עוד יותר חריף (או יותר מעניין) בגלל העמדת הפנים - או השנינות - של החכמים המספרים עליו. צריך להיות רגיש לקריצת העין שבהעמדת הפנים הזאת. מכאן ממשיך לוינס להסביר את משמעות השמות שאבדו, הכל כך קלים לפענוח, מה שמביא אותו לשאול: "האם לא רצו לסלק את החשש שכל הקשר הזה היה קנוניה של צדיקים?"

למה מתכוון הפילוסוף? ככל שהוא מתקדם בהסבר שלו על

על פניו, סיפור המרגלים מאוד פשוט: הם נשלחו לכנען לצרכי תעמולה. הם היו אמורים לחזור ולגרום לכל עם ישראל לרצות לעלות כחומה על מנת לכבוש את הארץ המובטחת. אז מה משתבש? כיצד נשיאי העם מפשלים במשימה כה ברורה? על בסיס השאלה הזאת בונים חז"ל, בתלמוד הבבלי, סיפור שלם שכהרגלם לא מופיע בפסוקים. האומנות שלהם בבניית מדרש על מנת להעביר מסר בולט מאוד במקרה הזה.

מי שהיטיב להבחין באומנות זו הוא הפילוסוף היהודי-צרפתי עמנואל לוינס. בצרפת שלאחר מלחמת עולם השנייה, כשרוח העת החדשה נשבה על יהדות צרפת ומעטים הם אלה שהרגישו שייכות לעולם המושגים של התלמוד, התיימר לוינס לתרגם את השיח החז"לי למונחים מודרניים ורלוונטיים לקהל המשכילים. פעם בשנה התכנסו אנשי רוח יהודים לדון בנושא שהעסיק את העולם המודרני, וניסו לבחון את גישת היהדות לאותו נושא. במסגרת זו היה אמון לוינס לפרש קטע מהתלמוד בניסיון לקשר אותו לנושא הדיון. וכך הוא בחר במדרש על המרגלים בכנס על ישראל. כבר בפתח ללימוד שלו הוא מבהיר: "מה שנראה כל כך פשוט במקרא, החרדה האוחזת בבני ישראל כשהם קרובים ליעדם, נהיה בעייתי בסוגיית התלמוד. לא מן הנמנע שנמצא בפחד הגדול של המרגלים חרדות המוכרות לנו יותר. אתם תראו (...) שההגות היהודית והתודעה היהודית הכירו במשך ההיסטוריה את כל ייסורי המצפון ואת כל החרטות, גם כאשר מדובר בזכויותיו המקודשות ביותר של העם". אחרי הבהרה זו, מסביר לוינס, כבדרך אגב, למה הפך התלמוד ליצירה העיקרית של היהדות, לפחות הדתית, לדורות: "בשורות הקודמות לטקסט שהבאתי אנחנו לומדים - ואל יזדעזעו כל הרגילים להבין את המקרא כפשוטו - שהמרגלים לא נשלחו על פי ציווי אלוהי. (...) כאשר הם

להיאבק על מנת ליישם את עקרונות צדק זה.

גדולתו של הוגה, כך לימדוני, טמונה בכך שהוא מביא חומר למחשבה לכל מיני אנשים, כל אחד עם הרקע שלו, אמונותיו ואורח חייו. ואכן, רבים היו האנשים, דתיים וחילוניים גם יחד, ששמעו או קראו את לוינס הפילוסוף ולוינס פרשן התלמוד ושאומו ממנו את המרגליות שהוא הפיק בעיסוקו באתיקה. מי שמעוניין לדעת יותר על הגות זו מוזמן לקרוא את הספר שממנו הובאו כל הציטוטים במאמר זה - 'תשע קריאות תלמודיות' - ולהתרשם בעצמו.

בן ארץ

אב לתלמידים בגן ובכיתה ב' קשת בייס בן גוריון

הטקסט, מתבהרת יותר התמונה: אליבא דחז"ל, החששות של המרגלים היו דומים לאלה שנתקלנו בהן מאז תחילתה של הציונות: החשש של בניית חברה שמתנכרת לערכים היהודיים מחד, החשש מחברה שלא רגישה מספיק לזולת מאידך (ודמותו של הזולת כפלסטיני, על אף ששמו לא נקוב מפורשות, עולה בבירור מפרשנותו). לאלה ולאלה הוא משיב: "לקדש את הארץ, זה לבנות בה חברה צודקת. אולי תגידו שכל אחד יכול לחשוב שהוא בונה חברה צודקת ומקדש את הארץ, וכך אנחנו מעודדים את הכובשים ואת הקולוניאליסטים? תשובתנו היא: קבלת התורה היא קבלת ערכי הצדק האוניברסליים. במילים אחרות, הסכנות האורבות לפתחנו בבואנו לבנות ולקיים חברה צודקת לא צריכות להרתיע אותנו: אם הצדק האוניברסלי קיים, אזי אנחנו לא רשאים לוותר על ניסיונות להשיג אותו, אלא צריכים

זה נוער זה?

שממנת עיריית באר שבע ומפעילים בני הנוער"ל. אין מקום לפרט כאן פעילויות של בני נוער היום. ראשית, כי כל אחד מאיתנו נתקל בפרויקטים יפים בהם לקחו חלק מרכזי בני נוער - אם ברמה האישית ואם על ידי ארגון ממסדי. שנית, וזו הסיבה המשמעותית, אני לא חושבת שיש צורך להתנצל בשם בני הנוער. נכון שכל דור שונה מהדור הקודם לו, אבל השונה אינו בהכרח טוב פחות. נכון שילדים היום לא משחקים מחניים ולא בונים בבוץ. אבל הם יותר מתוחכמים, יותר מעורבים, ובטח בעלי ידע נרחב יותר מכפי שהיינו אנו.

בכל דור ודור ישנם בני נוער מעורבים וכאלה שאינם מעורבים. כאלה שמונעים על ידי ערכים מוסריים חברתיים, וכאלה שבבסיס ראית עולמם "אני ואפסי עוד". גם מבוגרים יש כאלה וכאלה.

אולם השינויים בטכנולוגיה, גורמים לאותן תפיסות עולם שונות לבוא לידי ביטוי באמצעים שונים משחיו בדור קודם. הדור איננו פוחד. עומדים לרשותו יותר כלים למימוש רצונו, לטוב ולרע. כנראה שמשהו בתהליך ההתבגרות שלנו גורם לנו להפסיק לקבל את המגוון הזה, ולראות כל דבר חדש כשורש כל רע.

ואסיים בציטוט לא מדויק של שירו של אביב גפן: "אנחנו דור מצויני". וכך גם הדור של ילדינו.

חגיגה קראול

אם לתלמידים בגני קשת

כמה אנחנו אוהבים להתלונן על הנוער של היום. כמה אנחנו אוהבים להתלונן על היעדר ערכים, ידע ואידיאולוגיה. על שטחיותם ועל האגוצנטריות שלהם. תוך כדי תלונה אנו מפארים, מרוממים ומקלסים את דורנו אנו. לא כך היינו אנו. לנו היה חזון. אנחנו ידענו מה הם ערכים.

לתלונות מסוג זה ישנה מסורת מפוארת וארוכת שנים. כשאנו היינו ילדים אני זוכרת את המבוגרים מצקצקים בלשונם על "הנוער של היום", ואני גם זוכרת שהתלוננותי באוזני אימי, והיא אמרה לי לא להתייחס:

גם עליה ועל דורה התלוננו המבוגרים.

לפני כמאה שנים הטביע אברהם

שפירא, "זקן השומרים", את

הביטוי האולטימטיבי

לזלזול בנוער: "אתם נוער

אתם! אתם בררה!".

קאטו הזקן, חבר

הסנאט הרומאי בן

המאה השנייה

לפנה"ס, צוטט

כמאשים את חיי

ההוללות והמותרות

המשחיתים את

אמות המידה

המוסריות של

הלוחמים הרומיים

הצעירים אשר, שלא

כבזמנו, אינם חדורים עוד

רוח קרב סגפנית ויוקדת.

האם באמת הולך ופוחת הדור?

את יום העצמאות בילינו בבית הוריי בבאר שבע.

סמוך לביתם ישנו פארק גדול ומטופח. ביום העצמאות הפעילו נערים ונערות מתנועת הנוער העובד והלומד תחנות הפעלה לילדים. היו שם תחנות יצירה, סדנאות תיפוף, ריקודי עם לילדים, משחטי פעילות ומה לא. משיחה איתם הבנתי שבבאר שבע לבדה ישנם 3 מוקדי פעילות כאלה

גני קשת משתתפים בטכס הבאת הביכורים שאירגן המתנ"ס

מזל טוב

למטפחת עזרא
להולדת הבת

למטפחת מיארה
להולדת הבת

הרבה אושר ושמחה מאחלת קהילת גשר מזכרת בתיה

	ז				
ח	ש	ק	ח	ש	ח
אזדים אופרים		ב	פסינה פסבליה		
	ח				

משה מתבקש לשלוח 12 מרגלים לתור את ארץ כנען. קיראו את פסוק יג בפרק כג, התבוננו בציור המתאר את הפסוק, וענו על השאלות:
 * שניים מהמרגלים, יהושע בן נון וכלב בן יפונה, נעלמו. האם תוכלו למצוא אותם?
 * אילו 3 פירות לקחו המרגלים לבני ישראל? מיצאו אותם בציור.
 * מה שם הנחל שעובר למרגלות המרגלים?
בהצלחה! נחם ויפאדף זאצברג

